

Oslo, 16.01.20

Innspill til Nasjonal helse- og sykehusplan 2020-2023

Sex og samfunn vil takke for mulighet til å komme med innspill til *Nasjonal helse- og sykehusplan 2020-2023*.

Om Sex og samfunn

Sex og samfunn ble etablert i 1971 og er Norges største senter for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter. Sex og samfunns driver klinisk, undervisnings- og formidlingsarbeid, der den kliniske delen av arbeidet inkluderer Norges største klinikk for seksuell helse.

I 2018 (tall fra klinikken for 2019 er fortsatt ikke klare) hadde vi i underkant av 35 000 besøk på klinikken, hvorav om lag 12 000 tok selvtest, i underkant av 18 000 møtte til timekonsultasjon og de resterende 5 000 benyttet seg av tilbudet om gratis HPV-vaksinering. I tillegg besvarte vi om lag 9 000 henvendelser fra hele landet på epost og telefon. Henvendelsene kommer i hovedsak fra unge, foreldre og fra helsepersonell.

Sex og samfunns chat besvarte totalt 10 694 samtaler i 2019. Tjenesten nådde ut til personer fra alle landets fylker. Majoriteten av brukerne, totalt 45 %, var i aldersgruppen 20-25 år. I 2018 utviklet vi en chatbot som skal svare på spørsmål knyttet til prevensjon. Vår chatbot mottok i 2019 i underkant av 18 000 henvendelser.

Erfaringer fra vårt kliniske arbeid genererer bred kunnskap som videreformidles til øvrige aktører på feltet. Sex og samfunn gjennomfører ulike opplæringstiltak. Vi er blant annet, på vegne av Utdanningsetaten, leverandør av seksualitetsundervisning til alle elever på 9. trinn i Oslo kommune. Vi holder også opplæring om prevensjon ved høyskoler og universiteter med utdanningsforløp innenfor helsefag, og vi tilbyr kurs med et bredt utvalg tema, inkludert trans*tematikk, personer som kjøper sex, hiv/aids, sexologi, seksuelt overførbare infeksjoner og prevensjon, tilpasset ulike deltakergrupper.

Sex og samfunn gjennomfører tiltak som fagutvikling og kunnskapsspredning blant annet gjennom hospiteringsordning for helsepersonell, utvikling av *Metodebok for seksuell helse*, *eMetodebok.no* og drift av nettside med faglig informasjon og faktaopplysninger om seksuell og reproduktiv helse og rettigheter.

Gjennom vårt påvirkningsarbeid bidrar vi til å sette dagsorden både politisk og i mediene, lokalt og nasjonalt, og påvirkningsarbeidet er en stadig større del av vår virksomhet.

Vårt innspill

Sex og samfunn mener seksuell helse må ses i sammenheng med både psykisk og fysisk helse, og planer, strategier og innsats på helsefeltet må ta utgangspunkt i at vi mennesker er seksuelle hele livet, og at alle har en seksualitet. God seksualitet bidrar videre til god helse og økt livsmestring, og dette bør være et mål for hele befolkningen, uavhengig av alder, kjønn, status, geografi, etnisk bakgrunn, funksjonsevne eller lignende. Innsats på helsefeltet må videre være inkluderende og bidra til å fremme mangfold.

Utkast til Nasjonal helse- og sykehusplan 2020-2023 sier følgende:

Pasientens helsetjeneste innebærer at tjenestene er koordinerte og helhetlige. Helhet betyr at tilbudene i kommuner og i spesialisthelsetjenesten fremstår som en samlet tjeneste, og at fysisk helse, psykisk helse og rusproblemer blir sett i sammenheng. For pasienten henger kropp og sinn sammen – det bør også tjenestene gjøre.

Vi er glade for økt fokus på psykisk helse og at den psykiske helsen stadig oftere ses i sammenheng med fysisk helse, men vi mener i tillegg at seksuell helse må inngå i denne sammenheng. For at kropp og sinn skal henge sammen må også seksualitet inkluderes.

Sex og samfunn mener at ansatte i norsk helsevesen i større grad enn i dag må være bedre rustet til å adressere tematikk knyttet til seksuell helse, og vi har blant annet gitt innspill til utviklingen av retningslinjer for helse- og sosialfagutdanningene (RETHOS).

Utkast til Nasjonal helse- og sykehusplan 2020-2023 nevner ikke seksuell helse, til tross for at den spiller inn i pasientenes overordnede helse og velvære. Vi vet at mange psykiske og/eller fysiske plager for eksempel barn og unge har kan være relatert til kropp og seksualitet, og flere sårbare grupper, for eksempel innen rus og psykisk helse, kan være ekstra utsatte for ulike typer overgrep. I tillegg ser vi at eldre ofte «mister» sin seksualitet, og det finnes få tilbud og tjenester med kompetanse på feltet.

Sex og samfunn mener vi må bli flinkere til å adressere hvordan fysisk og psykisk helse påvirker pasientenes seksualitet og seksuelle helse. Vi er stadig flinkere til å se fysisk og psykisk helse i sammenheng, men vi glemmer den seksuelle helsen.

Med vennlig hilsen

Maria Røsok
Daglig leder

Tore Holte Follestad
Assisterende daglig leder